

Калініна, С. П. Міжнародний ринок праці в умовах глобалізації: міграційний дискурс / С. П. Калініна, Ю. І. Коровчук, О. П. Кушнарєнко // Вісник Приазовського державного технічного університету = Reporter of the Priazovskiy State Technical University : зб. наук. праць / ДВНЗ «ПДТУ». – Маріуполь, 2018. – Вип. 35. – С. 69–76. – (Серія : Економічні науки = Section : Economic sciences);

УДК 331.556.4

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: МІГРАЦІЙНИЙ ДИСКУРС

Калініна Світлана Петрівна, д.е.н., професор, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України, м. Київ, e-mail: svit_kalinina@yahoo.com, тел: +380684332793

Коровчук Юрій Іванович, аспірант, Маріупольський державний університет МОН України, м. Івано-Франківськ, e-mail: yuriha@ukr.net, тел: +380982418298

Кушнарєнко Ольга Петрівна, аспірант, Маріупольський державний університет МОН України, м. Маріуполь, e-mail: olga-kushnarenko@ukr.net, тел: +380958906100

Svetlana Kalinina Petrivna, Doctor of Economics, Professor, Institute of Personnel Training of the State Employment Service of Ukraine, Kiev, e-mail: svit_kalinina@yahoo.com, tel: +380684332793

Korovchuk Yuriy Ivanovich, postgraduate student, Mariupol State University of Ministry of Education and Science of Ukraine, Ivano-Frankivsk, e-mail: yuriha@ukr.net, tel: +380982418298

Kushnarenko Olga Petrivna, postgraduate student, Mariupol State University of MES of Ukraine, Mariupol, e-mail: olga-kushnarenko@ukr.net, tel: +380958906100

S. Kalinina, Yu.Korovchuk, O.Kushnarenko. The international labor market in the world globalizing: migration discourse.

The dynamism of transformations and the instability of the development of the international labor market necessitates systematic research from a variety of angles of socio-economic relations on a global scale. One of these perspectives is the international migration process. At the present stage, the impact of globalization on the development of the international labor market is determined by various opportunities for meeting the human needs of countries with different economic development, which manifests itself mainly in the transboundary movement of its own labor force, that is, the "reproductive wealth of the country", which spends money on vocational training and training to other countries that use this workforce, assigning the results of the work of the latter. It should also be noted that not only highly skilled workers are employed in the migration processes, but also malnourished, which in its turn forms a kind of segmentation of the relevant market. It is no exception to the situation where a highly skilled workforce is involved in the field of employment which does not correspond to the level of qualification. It is the emphasis on such features that quite reflects the current positioning of Ukraine in international migration processes. Ukraine's advanced position in the scale of migration flows from post-Soviet countries play an important role in shaping the geopolitical positioning of the country, the negative public perception of domestic reforms, and require the introduction of effective regulatory measures in the context of minimization of losses. Such regulation should be based on the programmatic and targeted macroeconomic regulation of the development of the national labor market, taking into account the peculiarities of the course of international migration processes at the stage of globalization.

Калініна С.П., Коровчук Ю.І., Кушнарєнко О.П. Міжнародний ринок праці в умовах глобалізації: міграційний дискурс.

Динамічність трансформацій і нестабільність розвитку міжнародного ринку праці зумовлює необхідність проведення систематичних досліджень з різних ракурсів соціально-економічних відносин в глобальних масштабах. Одним із таких ракурсів є процес міжнародної міграції. На сучасному етапі, вплив глобалізації на розвиток міжнародного ринку праці, визначаються різними можливостями забезпечення потреб людини в країнах, різних за економічним розвитком, що проявляється в основному транскордонним переміщенням власне робочої сили, тобто «відтворювального багатства країни», що витрачає кошти на професійну підготовку і навчання, в інші країни, які використовують цю робочу силу, привласнюючи результати праці останньої. Варто також відзначити, що в міграційних процесах задіяні не лише висококваліфіковані працівники, а й малокваліфіковані, що в свою чергу формує своєрідну сегментацію відповідного ринку. Не є винятком й ситуація, коли висококваліфікована робоча сила залучається до сфери зайнятості, яка не відповідає рівню кваліфікації. Саме акцент на таких рисах, неабияк відображає сучасне позиціонування України в міжнародних міграційних процесах. Передові позиції України в масштабах міграційних потоків з країн пострадянського простору відіграють важливу роль у формуванні геополітичного позиціонування країни, негативного суспільного сприйняття внутрішніх реформ та вимагають впровадження ефективних регулятивних заходів в контексті мінімізації втрат. Таке

регулювання повинно будуватись на засадах програмно-цільового макроекономічного регулювання розвитку національного ринку праці, з урахуванням особливостей перебігу міжнародних міграційних процесів на етапі глобалізації.

Калинина С.П., Коровчук Ю.И., Кушнарєнко А.П. Международный рынок труда в условиях глобализации: миграционный дискурс.

Динамичность трансформаций и нестабильность развития международного рынка труда вызывает необходимость проведения систематических исследований с разных ракурсов социально-экономических отношений в глобальных масштабах. Одним из таких ракурсов является процесс международной миграции. На современном этапе, влияние глобализации на развитие международного рынка труда, определяются различными возможностями обеспечения потребностей человека в странах, разных по экономическому развитию, что проявляется в основном трансграничным перемещением собственно рабочей силы, то есть «воспроизводственного богатства страны», что тратит средства на профессиональную подготовку и обучение, в другие страны, которые используют эту рабочую силу, присваивая результаты труда последней. Стоит также отметить, что в миграционных процессах задействованы не только высококвалифицированные работники, но и малоквалифицированные, что в свою очередь формирует своеобразную сегментацию соответствующего рынка. Не является исключением и ситуация, когда высококвалифицированная рабочая сила привлекается к сфере занятости, не соответствует уровню квалификации. Именно акцент на таких чертах, изрядно отражает современное позиционирование Украины в международных миграционных процессах. Передовые позиции Украины в масштабах миграционных потоков из стран постсоветского пространства играют важную роль в формировании геополитического позиционирования страны, негативного общественного восприятия внутренних реформ и требуют внедрения эффективных регулятивных мер в контексте минимизации потерь. Такое регулирование должно строиться на основе программно-целевого макроэкономического регулирования развития национального рынка труда, с учетом особенностей течения международных миграционных процессов на этапе глобализации.

Постановка проблеми. Процес становлення сучасної глобальної системи свідчить про формування на сучасному етапі нової якості світової економіки, в якій державні кордони набувають умовного характеру щодо руху потоків товарів, капіталів, людських ресурсів. Масштабність перетворень у світовій економіці зумовлена змістовними проявами процесу глобалізації як провідної ознаки сучасного етапу світогосподарського розвитку. Глобалізаційні процеси, з одного боку, проявляються у лібералізації умов міжнародної економічної діяльності та формуванні глобальної регуляторної системи, а з іншого – у загостренні проблем та суперечностей в рамках соціально-економічної системи, одним з найважливіших та найпроблемніших компонентів якої виступає ринок праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку міжнародного ринку праці присвячено праці відчизняних та зарубіжних вчених – В.Будкіна, Ю.Макогона, Л.Михайлової, І.Петрової, С.Пирожкова, М.Романюка, С.Годінгса, К.Ворнера, П.Шефера, В.Арроча та ін. Водночас динамічність процесу глобалізації актуалізує необхідність безперервного дослідження розвитку міжнародного ринку праці, перш за все, в контексті динамічності трансформації його основного драйвера – міжнародної міграції робочої сили.

Метою статті є розгляд міграційного дискурсу розвитку міжнародного ринку праці в умовах глобалізації.

Результати дослідження. Глобалізація визначальним чином впливає на трансформацію базового елементу світової соціально-економічної системи – міжнародного ринку праці, змінюючи закономірності формування і розвитку останнього внаслідок зміни масштабів використання робочої сили та уніфікації вимог до характеристик праці у світовому масштабі.

Можна виділити такі напрями впливу глобалізації на розвиток ринків праці країн: [1, С.43-44]

– суттєві зміни масштабів та структури світової зайнятості (безперервна модернізація структури зайнятості при випереджальному зростанні частки зайнятих в сфері послуг);

– загальний та структурний дефіцит робочої сили в розвинутих країнах (розвинутих країнах для підтримки чисельності економічно активної частини населення необхідна суттєва компенсаторна нетто-імміграція);

– значне відставання темпів зростання рівнів заробітних плат від темпів зростання продуктивності праці на міжнародному ринку праці (внаслідок перенесення виробництва і робочих місць до країн з більш дешевою робочою силою);

– поряд із кількісними змінами в динаміці попиту на робочу силу, відбувається суттєве підвищення вимог до якості робочої сили з підвищенням попиту на висококваліфіковану робочу силу (причому вимоги до якості робочої сили підвищуються не тільки в матеріальному виробництві, а й у сфері послуг);

– зростання мобільності робочої сили супроводжується інтенсифікацією процесів міжкраїнових переміщень робочої сили в межах світового господарства (вплив висококваліфікованої робочої сили з менш розвинутих країн);

– поглиблення поляризації у доходах працівників різних рівнів (найвищої управлінської ланки і рядових працівників компанії);

– відмова від макроекономічного стимулювання сукупного попиту з метою розширення зайнятості, а також від скорочення тривалості робочого часу як засобу зниження безробіття.

Одним з основних проявів впливу глобалізації на розвиток ринків праці країн, що визначаються різними можливостями забезпечення потреб людини в країнах, різних за економічним розвитком, виступає міжнародна міграція населення (рис. 1). Найбільш активно мігрують люди у працездатному віці, які мають досить високий рівень професійної кваліфікації. [1, С. 44]

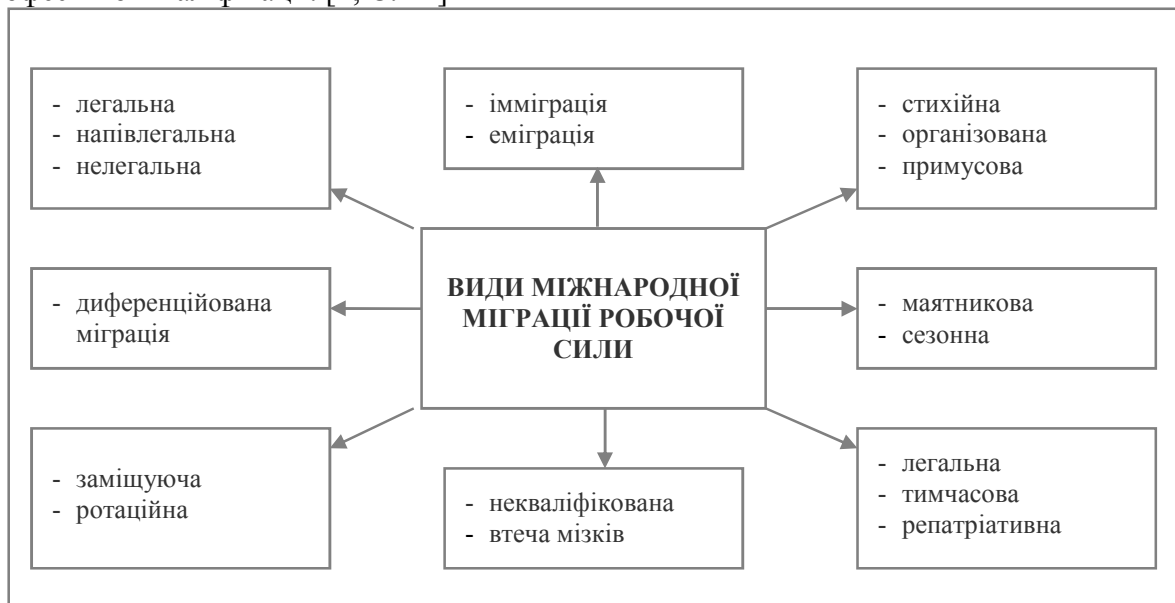

Рис.1. Види міжнародної міграції робочої сили [2, С.136]

Фактори міжнародної міграції робочої сили є пов'язаними з рівнем економічного розвитку окремих країн, станом міжнародної економіки, рівнем розвитку економічних зв'язків. Вплив здійснюють політичні, військові, релігійні, національні, культурні, сімейні та інші чинники. Вирішального значення набувають економічні чинники, пов'язані з масштабами, темпами і структурою нагромадження капіталу, впливом НТР. Вони визначаються співвідношенням і потребами у факторах виробництва, рівнем зайнятості, напрямком й інтенсивністю взаємного переміщення факторів праці й капіталу, змінами в структурі виробничих потреб.

Щорічний обсяг міжнародних міграційних переміщень робочої сили становить більше 200 млн. мігрантів. Масовий характер міграції свідчить не лише про

невідповідність між рівнем розвитку економіки і зростанням чисельності населення, а й є відображенням внутрішніх протиріч суспільства, що постійно поглиблюються під впливом кризових ситуацій, які періодично повторюються. В економічному аспекті міграція представляє собою переміщення власне робочої сили, тобто «відтворювального багатства країни», що витрачає кошти на професійну підготовку і навчання, в інші країни, які використовують цю робочу силу, привласнюючи результати праці останньої.

У розвитку міграційних процесів зазвичай виділяють три великі соціальні хвилі. Перша, що отримала назву «старої міграції», охоплює приблизно дві третини XIX ст. Для цього періоду найбільш характерним було переміщення промислових робітників. Друга хвиля спостерігалась в кінці XIX – першій половині XX ст. Вона отримала назву «нової міграції». В цей час переважно мігрувало збідніле селянство. Третя хвиля міграції розпочалась після Другої світової війни. На цьому етапі характерним стає переміщення двох протилежних груп мігрантів (потік низькокваліфікованих і некваліфікованих працівників, з одного боку, та потік наукових кадрів і фахівців – з іншого) з менш розвинутих країн до більш розвинутих.

Загалом в попередні періоди міграція робочої сили була пов'язана з розвитком великого машинного виробництва, яке визначило нерівномірність соціально-економічного розвитку різних країн. В країнах з прискореним розвитком спостерігалась нестача робочої сили, а в країнах з уповільненим зростанням - відносний надлишок робочої сили і, як наслідок, виникає безробіття. Для подолання подібних ситуацій необхідно заповнювати кадрами ніші, що утворились, використовуючи для цього імпорт робочої сили.

Сучасний етап міжнародної міграції (рис. 2) характеризується рядом особливостей [3, С. 399–401]:

- по-перше, значне і постійне збільшення масштабів міграції, залучення до даного процесу практично всіх континентів, а також збільшення терміну перебування мігрантів в країні зайнятості;

- по-друге, активізація міграції робочої сили з більш розвинутих країн до менш розвинутих країн. Прикладом можуть слугувати країни ОПЕК, нові індустріальні країни, до яких мігрувала і робоча сила з країн Західної Європи, США і Японії. Основними експортерами робочої сили з країн Західної Європи є Італія, Туреччина, Португалія, Іспанія, активізувався виїзд робочої сили з країн Східної Європи і колишнього СРСР;

- по-третє, значне збільшення нелегальної міграції, пов'язаної з тенденцією збільшення частки тіньової економіки в світі. Так, в США сьогодні незаконно проживає від 6 до 13 млн. працівників-мігрантів, у Греції – 300-350 тис., на території СНД нараховується біля 600 тис. нелегальних мігрантів.

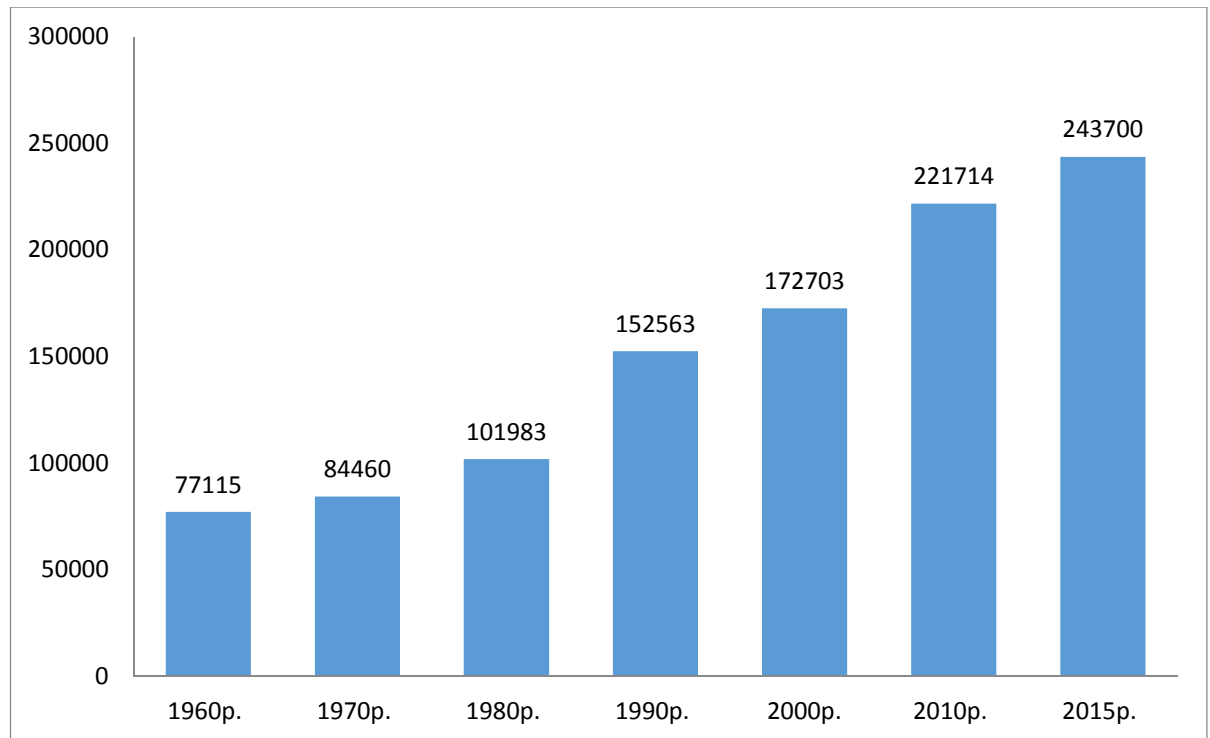

Рис.2. Динаміка чисельності міжнародних мігрантів у світі у 1960-2015рр., тис. чол. [7]

За оцінками Міжнародної організації праці (МОП), у 2015р. у світі загалом нараховувалось 243,7 млн. міжнародних мігрантів, що складає близько 3% від світового населення (у 1960р. цей показник становив 77,1 млн. чол.). Глобалізація, демографічні зрушення, нерівність доходів і зміна клімату виступають стимулюючими факторами посилення міграційних процесів. На сьогодні практично усі країни світу є залученими до міжнародного обміну трудовими ресурсами як імпортери і експортери робочої сили. [4]

До десяти провідних країн тяжіння міжнародних міграційних потоків увійшли США, Саудівська Аравія, Німеччина, Російська Федерація, ОАЕ, Великобританія, Франція, Канада, Іспанія, Австралія. Топ-10 країн – донорів міжнародної трудової міграції очолили такі держави, як Індія, Мексика, Російська Федерація, Китай, Бангладеш, Пакистан, Філіппіни, Афганістан, Україна. [4]

За даними МОП, трудові мігранти складають 4,4% усіх працівників. Трудова міграція представляє собою явище, яке має місце в усіх регіонах світу. Майже половина мігрантів (48,5%) припадає на Північну Америку, Північну, Південну та Західну Європу, причому 52,9% - це жінки та 45,1% - чоловіки. На країни Близького Сходу припадає більше 1/10 всіх трудових мігрантів (11,7%), з яких 17,9% - чоловіки і 4,0% - жінки. На регіони Східної Європи припадає 9,2% трудових мігрантів, на Південно-Східну Азію та регіони Тихого Океану – 7,8%, Південну Азію – 5,8%, країни Африки на південь від Сахари – 5,3%, Центральна та Західну Азію – 4,7%, Східну Азію, включаючи Китай – 3,6%, на країни Латинської Америки та Карибського басейну – 2,9%, на Північну Африку – 0,5%. [4]

У багатьох частинах світу трудова міграція відбувається, в першу чергу, між країнами, розташованими в межах одного регіону. На сьогодні більшість міжнародних мігрантів, що живуть в Африці (87%), Азії (82%), Латинській Америці і Карибському басейні (66%), Європі (53%), походять з інших країн регіону. В той же час, більшість міжнародних мігрантів, які проживають в Північній Америці (98%) і Океанії (87%), народились в іншому регіоні, ніж той, де вони на даний момент проживають. Майже половина міжнародних мігрантів у світі – вихідці з Азії (104 млн. чол. із 244 млн. чол. міжнародних мігрантів), на другому місці - Європа (62 млн. чол. або 25%). [5, С.55]

Частка мігрантів у загальній кількості робочої сили в країнах Близького Сходу становить 35,6% всіх працівників, у Північній Америці – 20,2%, у Північній, Південній та Західній Європі – 16,4%. Менше 2% у структурі робочої сили складає частка мігрантів у Східній і Південній Азії, Північній Африці, Латинській Америці та країнах Карибського басейну. [6, С.114]

Крім того, характерною особливістю сучасного етапу розвитку міжнародного ринку праці є його сегментація [1, С. 49]:

– робоча сила, що має високий рівень кваліфікації, стабільні трудові навички, забезпечена постійною зайнятістю і високою зарплатою. Походження – промислово розвинуті країни, країни з середнім рівнем розвитку, нові індустріальні країни; сфера діяльності – великі ТНК. Рух у цій групі називають «втечею мізків» (як правило, це люди, не вдоволені матеріальними аспектами праці або перспективами професійного зростання);

– висококваліфіковані фахівці (науковці, інженери, аналітики, програмісти), пов'язані зі сферою науки і послуг. Їх особливістю є те, що вони володіють і здатні засвоювати й виробляти значні обсяги інформації. Країна походження особливої ролі не відіграє. Сфера діяльності – ТНК, сучасні високотехнологічні компанії;

– робоча сила, що має досить високий рівень кваліфікації, але не має досвіду роботи в західних компаніях. Походження – райони світу з відносно низьким рівнем економічного розвитку. Місце працевлаштування – середні і дрібні компанії;

– нелегальна робоча сила. У цю групу входить широке коло осіб, що відрізняються за країнами походження, причинами міграції, рівнем професійної кваліфікації. Об'єднує їх нелегальне становище в країні перебування, відсутність юридичних і політичних прав. Місце працевлаштування – дрібні підприємства, нездатні впроваджувати сучасні трудозберігаючі технології, сфера послуг;

– фахівці в області інформації та програмування з країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою, що мають доступ до засобів обміну інформацією та виконують роботу в місці постійного проживання на замовлення західних компаній;

– «транснаціональна робоча сила» – високомобільні групи фахівців, що мають досвід роботи в міжнародному бізнесі, затребувані й готові в будь-який момент задовольнити попит на робочу силу підприємств, розташованих у різних регіонах світу.

Основна кількість українських громадян зосереджені в країнах Європи та Америки: у Великобританії – 70 тис., Греції – 200 тис., Ізраїлі – 150 тис., Іспанії – 400 тис., Італії – понад 500 тис., Польщі – понад 500 тис., Франції – 40 тис., Чехії – 400 тис. чол., в Аргентині – 100 тис. чол., в Бразилії – 150 тис. [6, С.114]

У відносному вираженні найбільш поширеними серед трудових мігрантів з України є такі країни: Польща – 40,76%, Російська Федерація – 17,81%, Угорщина – 10,45%, Молдова – 7,41%, Білорусь – 5,95%, Словаччина – 3,23%, Румунія – 2,94%, Туреччина – 2,31%, Єгипет – 1,51%, Німеччина – 1,26%, ОАЕ – 0,59%, Ізраїль – 0,56%, Італія – 0,5%, Австрія – 0,46%, Греція – 0,44%, інші країни – 3,84%. [7, С.37]

При цьому слід відзначити, що встановити точні обсяги еміграції українців, спираючись на офіційні дані міжнародних звітів та аналітичних оглядів, практично неможливо через відсутність точної інформації. Дані офіційної статистики не відображають дійсний стан міграційних процесів в державі.

Характерною ознакою української міграції на сьогодні є кризовий характер останньої. До анексії Криму та початку конфлікту на сході країни зовнішня трудова міграція в Україні демонструвала повільний спадний тренд. У 2015р. відбулось швидке збільшення масштабу міграції з України до країн Євросоюзу, в основному – до Польщі, еміграція до якої стає все більш поширеним способом боротьби з бідністю й нестабільністю в Україні. [5, С.55]

Загалом протягом 2015-2017рр. змінився профіль сучасної трудової міграції в державі: якщо попередні хвилі міграції в Україні виникали через бажання покращити

соціально-побутові й житлові умови, забезпечити дітей відповідною освітою та підвищити власний рівень життя й рівень життя рідних, то нинішня міграція має на меті виїзд заробітчан за кордон на постійне місце проживання з подальшим возз'єднанням сім'ї (рис. 3).

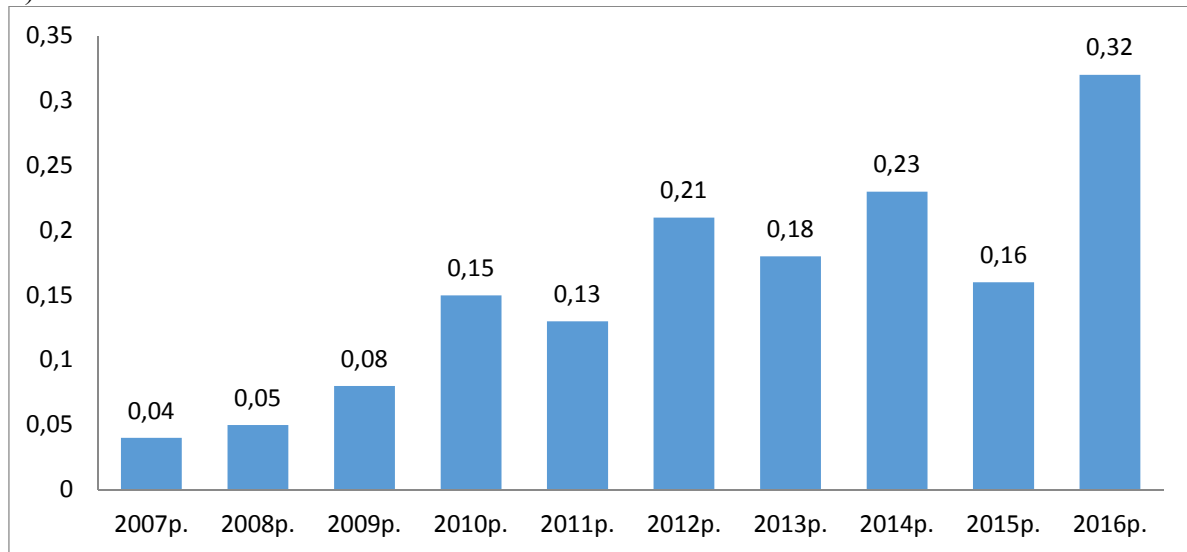

Рис. 3. Динаміка довгострокової зовнішньої трудової міграції, % до загальної чисельності населення України [7, С.37]

В середньому лише 34% мігрантів повертаються в Україну. Найбільша кількість мігрантів повертається з Греції та Російської Федерації (рис. 4), що спричинено, перш за все, внутрішніми протиріччями, які спостерігаються в цих країнах.

Особливою проблемою глобального етапу розвитку ринку праці, як зазначалось вище, є «втеча мізків» – еміграція висококваліфікованих фахівців з країн, що розвиваються, до розвинутих країн та країн з перехідною економікою.

На сьогодні міграція висококваліфікованої робочої сили – характерна риса міжнародного ринку праці (зокрема, трудові мігранти з України мають найвищий відсоток освіти серед усього обсягу мігрантів, які мають завершену освіту – 37%). Для країн еміграції «втеча мізків» має вкрай негативні наслідки в контексті їх науково-технічного і інтелектуального потенціалу, стримуючи у підсумку економічний розвиток. Розвинуті країни, навпаки, отримують значний позитивний ефект за рахунок концентрації у себе інтелектуальної еліти.

Міграція фахівців в цілому обумовлена тими ж факторами, що й некваліфікованої робочої сили. В першу чергу, це різний рівень економічного і соціального розвитку країн (так, в Україні заробітна плата є майже в 20 разів нижчою, ніж в Італії і в 6 разів меншою, ніж в Польщі). [7, С.37].

Від еміграції кваліфікованих робітників та інженерно-технічного персоналу, вчених і фахівців країна-донор несе великі втрати, перш за все, коштів, вкладених у підготовку кадрів. Вітчизняний ринок праці втрачає інтелектуальну еліту, потенціал якої слугує основою економічного розвитку економіки. Таким чином, країна-донор втрачає перспективи майбутнього розвитку. Відповідно, втрати країни-донора – це виграти країни-реципієнта. Крім того, реальна віддача від фахівців в декілька разів перевищує витрати на їх підготовку. За наявними оцінками, чистий виграв, наприклад, для США, від залучення вченого-гуманітарія становить 230 тис. дол. США, інженера – 253 тис. дол. США, лікаря – 646 тис. дол. США. Прибуток, який отримують від використання іноземних фахівців, в Канаді в 7 разів, а у Великобританії в 3 рази вище суми, що виділяється в якості допомоги країнам, що розвиваються [3, С. 415–416].

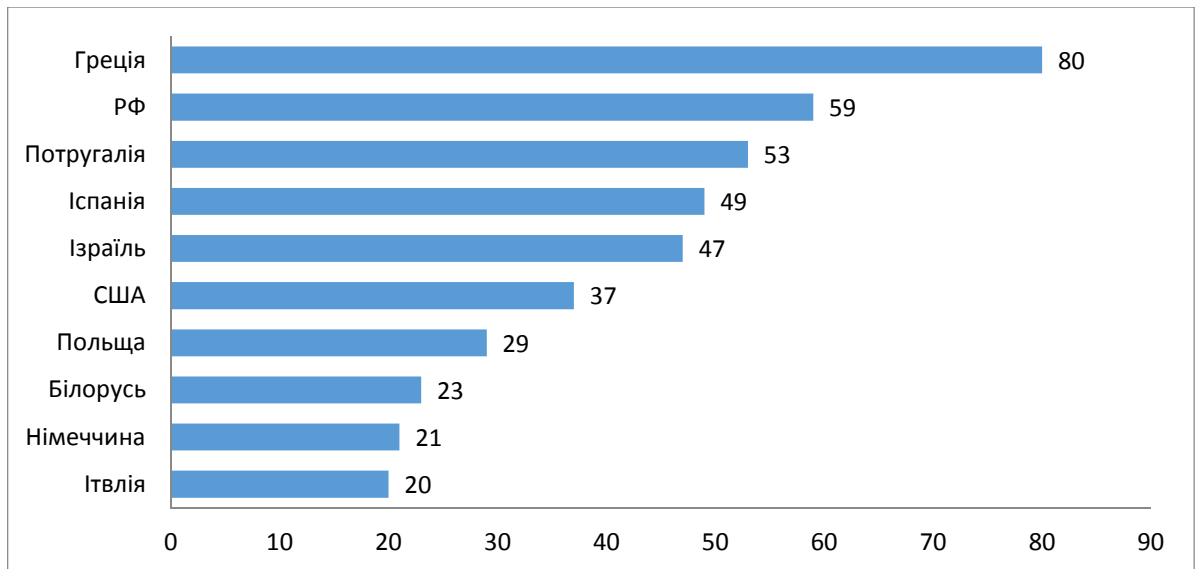

Рис. 4. Загальна кількість постійних мігрантів, що повернулись в Україну, до загальної кількості мігрантів у відповідній країні у 2014-2015рр. % [7, С.38].

Висновки: Загалом міграція є складним явищем для будь-якої країни, у т.ч. й України, маючи свої переваги і недоліки. Проте на сьогодні міграційні процеси є невід’ємною частиною функціонування світового господарства. [8, С. 689].

Входження України до глобального ринкового середовища передбачає інтеграцію країни до сучасного міжнародного ринку праці, що вимагає безперервного удосконалення міграційної політики держави. Дане удосконалення має відбуватись на засадах програмно-цільового макроекономічного регулювання розвитку національного ринку праці, з урахуванням особливостей перебігу міжнародних міграційних процесів на етапі глобалізації. Програмно-цільове макроекономічне регулювання розвитку ринку праці базується на прогнозуванні трансформацій трудових ресурсного забезпечення в системі новітнього міжнародного розподілу праці в умовах глобалізації. Проведення відповідних досліджень виступає основою вироблення рекомендацій щодо змісту та напрямів регулювання міжнародного ринку праці в умовах глобалізації.

Список використаних джерел:

1. Калініна С.П. Трансформація міжнародного ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень / С.П. Калініна, Ю.О. Гетьманенко, О.С. Гайдаш; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора С.П. Калініної. – Вінниця: ТОВ "Нілан-ЛТД", 2015. – 240с.
2. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль 2. Міжнародні ринки та форми міжнародної економічної взаємодії / В.В. Липов. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 368с.
3. Дадалко В.А. Мировая экономика. / В.А. Дадалко. – Мн.: «Ураджай», «Интерпресссервис», 2001. – 592 с.
4. ILO Global Estimates of Migrant Workers and Migrant Domestic Workers: Results and Methodology / International Labour Office. – Geneva: ILO, 2015. – 118с.
5. Бунік, Ю. О. Глобальні тенденції розвитку міжнародної кризової міграції в умовах геополітичної нестабільності [Текст] / Ю. О. Бунік // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – Вип. 7 Ч. 1. – С. 53–57.
6. Січко С.М. Міжнародна трудова міграція як форма міжнародних економічних відносин / С.М. Січко // Глобальні та національні проблеми економіки. – Випуск 10, 2016. – С.112-116.
7. Хомутенко Л.І. Міграційні тенденції в Україні: особливості української трудової міграції / Л.І. Хомутенко, А.П. Гребенюк // Інфраструктура ринку. – Випуск 2, 2016. – С.35-39.
8. Вірці К.А. Вплив міжнародної міграції на вітчизняну економіку / К.А. Вірці, А.К. Коваленко, Г.І. Сотник, А.Є. Гессен // Молодий вчений, N12 (39), 2016. – С 686-689.

References (BSI):

1. Kalinina, S.P., Hetmanenko Yu.O. & Huidash O.S. (2015), *Transformation of the international labor market in the face of globalization changes* [Transformatsiya mizhnarodnogo rynku pratsi v umovah globalizatsiinyh zrushen], TOV "Nilan-LTD", Vinnitsa, 240 p.

2. Lypov V.V. (2008), *International economy: world economy and international economic relations. Module 2. International Markets and Forms of International Economic Interaction* [Mizhnarodna ekonomika: svitova ekonomika ta mizhnarodni ekonomichni vidnosyny. Modul 2. Mizhnarodni rynky ta formy mizhnarodnoi vzaємodii], Vidavnychyi dim "Profesional", Kiev, 368 p.

3. Dadalko V.A. (2001), *The world economy* [Mirovaia ekonomyka], Uradzhai, Minsk, 592 p.

4. *LO Global Estimates of Migrant Workers and Migrant Domestic Workers: Results and Methodology / International Labour Office.* – Geneva: ILO, 2015. – 118c.

5. Budnyk Yu.O. (2016), *Global trends in the development of the international crisis migration in conditions of geopolitical instability.* [Globalny tendentsii mizhnarodnoi kryzovoi migratsii v umovah heopolitychnoi nestabilnosti], *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu ; Serii Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny*, No. 7, Part.1, pp. 53-57.

6. Sichko S.M. (2016), *International labor migration as a form of the international economic relations* [Mizhnarodna trudova mihratsiia yak forma mizhnarodnyh ekonomichnyh vidnosyn], *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, No. 10, pp. 112-116.

7. Khomutenko L.I., Hrebeniyuk A.P. (2016), *Migration trends in Ukraine: peculiarities of Ukrainian labor migration* [Mihratsiini tendentsii v Ukraini: osoblyvosti ukrainskoi trudovoi mihratsii], *Infrastruktura rynku*, No. 2, pp. 35-39.

8. Virts K.A., Kovalenko H.I., Sotnyk H.I. & Hessen A.Ye. (2016), *Impact of international migration on the domestic economy* [Vplyv mizhnarodnoi mihratsii na vitchyznianu ekonomiku], *Molodyi vchenyi*, No. 12 (39), pp. 686-689.

Ключові слова: міжнародна економічна міграція, глобальні наслідки міграції робочої сили, геополітична нестабільність, висококваліфікована робоча сила, сегменти міжнародного ринку робочої сили.

Ключевые слова: международная экономическая миграция, глобальные последствия миграции рабочей силы, геополитическая нестабильность, высококвалифицированная рабочая сила, сегменты международного рынка рабочей силы.

Key words: international economic migration, global consequences of labor migration, geopolitical instability, highly skilled labor, segments of the international labor market.

Перевірено на плагіат системою: <https://corp.unicheck.com/library/viewer/report/4692837>